

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ADVOKATŪROS ĮSTATYMO
NR. IX-2066 2, 9, 17, 23, 24, 35, 39, 56, 57, 59, 60, 64, 66, 68, 69 STRAIPSNIŲ IR
KETURIOLIKTOJO SKIRSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
MEDIACIJOS ĮSTATYMO NR. X-1702 4, 5 IR 29 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo Nr. IX-2066 2, 9, 17, 23, 24, 35, 39, 56, 57, 59, 60, 64, 66, 68, 69 straipsnių ir keturioliktojo skirsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – AĮ projektas) parengtas siekiant:

1. *Numatyti trečiųjų valstybių advokatų teisės teikti teisinės paslaugas Lietuvoje savo profesiniu vardu praktinio įgyvendinimo priemonės (mechanizmą), kurios, be kita ko, leistų užtikrinti teisinių paslaugų gavėjų interesus.* Galiojantis teisinis reguliavimas numato, kad trečiųjų valstybių advokatai (išskyrus Europos Sąjungos teisininkus) Lietuvoje advokato veikla gali verstis tik pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis (Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo (toliau – AĮ) 17 straipsnio 4 dalis). AĮ nėra numatyta nuostatų dėl šių advokatų registravimo, jų teikiamų teisinių paslaugų apimties. Kadangi jiems netaikomos AĮ nuostatos, jie negali naudotis AĮ įtvirtintomis advokatų teisėmis ir veiklos garantijomis (pavyzdžiui, profesinės paslapties apsauga), jiems netaikomi advokatų veiklos reikalavimai (pavyzdžiui, apsidrausti profesinę civilinę atsakomybę) ar priežiūros (kontrolės) priemonės – drausminė atsakomybė. Atsižvelgiant į tai, galiojantis teisinis reguliavimas nesuteikia galimybės stebėti (rinkti informaciją) apie trečiųjų šalių advokatus, kurie šiuo metu Lietuvoje vykdo teisinių paslaugų teikimo veiklą ar taikyti atsakomybės priemones už netinkamą jos vykdymą.

Pabrėžtina, kad AĮ projektu nesiekama išplėsti trečiųjų šalių, kurių teisininkai, galėtų teikti teisinės paslaugas Lietuvoje, sąrašo, teisinis reguliavimas būtų taikomas tik tų trečiųjų šalių, kurios yra tarptautinių sutarčių (kurių šalys yra Lietuva ar Europos Sąjunga) šalys. Be to, AĮ projektu numatomas teisinis reguliavimas nedarys įtakos trečiųjų šalių piliečių atvykimo ar buvimo Lietuvoje sąlygoms, t. y., jiems, kaip ir šiuo metu, bus taikomas Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nuostatos.

Akcentuotina, kad teisė teikti teisinės paslaugas, patenkančias į AĮ taikymo sritį, Lietuvoje būtų suteikiama tik nurodytiems trečiųjų šalių teisininkams – trečiųjų šalių teisininkams, turintiems teisininko profesinį vardą, ir trečiųjų šalių teisininkams, netekusiems teisininko profesinio vardo dėl jų atžvilgiu vykdyto persekiojimo dėl šios veiklos. Pažymėtina, kad pastaroji teisininkų grupė apimtų teisininkus, kurie aktyviai veikė žmogaus teisių apsaugos srityje ir dėl nedemokratinėse režimuose jiems pritaikytų neigiamo poveikio priemonių, neteko teisininko profesinio vardo.

Pažymėtina, kad į teisinio reguliavimo spragą, t. y. kad nėra aiškių nuostatų, kaip Lietuvoje veikia trečiųjų šalių advokatai, naudodami savo profesinį vardą, dėmesį atkreipė į Lietuvą dėl Rusijos Federacijos Ukrainoje vykdomų karo veiksmų persikėlę Ukrainos advokatai. Lietuvos Respublikos ir Ukrainos sutartis dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose nenumato galimybės vienos susitariančiosios šalies advokatams vykdyti veiklą kitos susitariančiosios šalies teritorijoje. Taigi šiuo metu Ukrainos t. y. į tai, kad trečiųjų šalių advokatai Lietuvoje negali teikti teisinių paslaugų naudodami savo profesinį vardą, taip pat negali naudotis advokatų veiklos garantijomis advokatai negali Lietuvoje veikti naudodami jiems suteiktą teisininko profesinį vardą.

Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad teisinių paslaugų, kurios nėra išskirtinai priskirtos tik advokatams, teikimas nėra ribojamas, pavyzdžiui, teikti teisinės konsultacijas ar rengti teisinę reikšmę turinčius dokumentus gali ir asmenys, kurie neturi advokato profesinio vardo. Taigi trečiųjų šalių teisininkai Lietuvoje turi galimybę teikti tam tikras teisinės paslaugas kaip teisininkai (įsidarbinti pagal

darbo sutartį ar dirbti savarankiškai), tačiau šiuo atveju jie negali naudotis advokato profesinio vardo suteikiamomis veiklos garantijomis (pavyzdžiui, advokato profesinės paslapties apsauga¹).

2. Atlikti AI pakeitimus efektyvesniam šio įstatymo taikymui praktikoje:

- patikslinti Lietuvos advokatūros advokatų tarybos (toliau – Advokatų taryba) funkcijas ir suteikti papildomas teises Advokatų tarybos pirmininkui;
- patikslinti visuotinio advokatų susirinkimo funkcijas;
- patikslinti nuostatas dėl Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti paslaugas Lietuvos Respublikoje ir numatyti:
  - Lietuvos advokatūros teisę tvirtinti Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų teiktinų dokumentų tvarką;
  - laikiną Europos Sąjungos valstybės narės teisininko išbraukimą iš Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašo;
  - kad už įregistravimą į Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės teisinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašą imama įmoka;
  - teisę Lietuvos advokatūrai tvarkyti Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę laikinai teikti paslaugas Lietuvoje, duomenis.
- papildyti dokumentų, kuriuos Lietuvos advokatūrai turi pateikti asmuo, siekiantis būti pripažintas advokatu ar įrašytas į Lietuvos advokatų padėjęjų sąrašą, sąrašą.
- patikslinti nuostatas dėl Lietuvos advokatūros ir Advokatų tarybos teisės gauti informaciją, dėl Lietuvos advokatūros viešai skelbiamos informacijos paskelbimo tikslo, skelbiamų duomenų apimtys ir skelbimo laikotarpio bei Lietuvos advokatūros ir Advokatų tarybos tvarkomų duomenų tvarkymo tikslo.

Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo Nr. X-1702 4, 5 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – MĮ projektas) siekiama sudaryti galimybę iš užsienio valstybių atvykusiems mediatoriams laikinai teikti mediacijos paslaugas Lietuvoje, t. y. tol, kol vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ jiems Vyriausybės nutarimu bus suteikta laikinoji apsauga. MĮ projekto parengimą paskatino iš Lietuvos mediatorių rūmų gauti siūlymai dėl poreikio Ukrainos mediatoriams sudaryti pastarąją galimybę. Dėl Rusijos Federacijos Ukrainoje vykdomų karo veiksmų išaugus ukrainiečių migracijai, daugėja atvejų, kai dėl jų jautrios emocinės būsenos, kalbos barjero, kultūrinių ir teisinių sistemų skirtumų kyla konfliktinių situacijų su vietos bendruomenės nariais, darbdaviais, nuomotojais ar jų šeimos nariais (t. y. skyrybos, ginčai, susiję su vaikų interesais, pvz., dėl neteisėto vaiko išvežimo, išlaikymo ir bendravimo su vaiku, vaiko atstovavimo ir pan.). Taigi ukrainiečių mediatorių tarpininkavimas, padedant spręsti minėtus ginčus, galėtų ženkliai prisidėti prie pozityvių ginčų sprendimo rezultatų ir socialinės taikos išsaugojimo.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai.

AI projektą, MĮ projektą inicijavo ir parengė Teisingumo ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptariamai teisiniai santykiai.

Šiuo metu AI taikomas tik Lietuvos advokato vardą turintiems advokatams ir Europos Sąjungos valstybių narių teisininkams, kurie gali Lietuvoje teikti paslaugas laikinai arba nuolat AI dvyliktojo ir tryliktojo skirsnių nustatyta tvarka. Pagal AI 2 straipsnio 3 dalį sąvoka „Europos Sąjungos valstybių narių teisininkai“ apima Europos Sąjungos valstybių narių, Europos ekonominės erdvės valstybių ar Šveicarijos Konfederacijos piliečius teisininkus, o sąvoka „Europos Sąjungos valstybės narės pilietis“ apima Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės, Šveicarijos Konfederacijos piliečius, kitus fizinius asmenis, kurie naudojami Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis įsidarbinimo ar vertimosi savarankiška veikla Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėmis.

¹ Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 46 straipsnio 5 dalis.

AĮ 17 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad užsienio valstybių advokatai, išskyrus Europos Sąjungos valstybių narių teisininkus, verstis advokato veikla Lietuvoje gali tik pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis.

AĮ 23 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti išbraukimo iš Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašo pagrindai, tačiau nenumatytas išbraukimas advokatui mirus, 4 dalyje nurodomas informacijos apie laikiną išbraukimą skelbimas, tačiau neapibrėžtas šios informacijos skelbimo tikslas ir laikotarpis.

AĮ 24 straipsnyje, 35 straipsnio 5 dalyje, 64 straipsnio 5 dalyje įtvirtintos nuostatos dėl Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašo, Lietuvos advokatų padėjėjų sąrašų ir Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės teisinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašo skelbimo Lietuvos advokatūros interneto svetainėje, tačiau nenurodomas informacijos skelbimo tikslas ir terminas.

AĮ 39 straipsnyje įtvirtintos advokatų pareigos, tačiau skirtingai nei Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės teisinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, atveju (AĮ 66 straipsnio 2 dalis) nenumatyta pareiga mokėti visuotinio advokatų susirinkimo nustatytas įmokamas.

AĮ 56 straipsnio 6 dalyje nenumatyta Lietuvos advokatūros teisė iš valstybės ir savivaldybių institucijų, taip pat registrų, valstybės informacinių sistemų gauti jos funkcijoms atlikti reikalingą informaciją, duomenis apie Europos Sąjungos valstybių narių teisininkus, turinčius teisę laikinai teikti paslaugas Lietuvos Respublikoje.

AĮ 57 straipsnio 1 dalies 7 punkte nenumatyta Lietuvos advokatūros teisė tvarkyti Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę laikinai teikti paslaugas Lietuvos Respublikoje, asmenų, siekiančių būti pripažintais advokatais ar būti įrašytais į Lietuvos advokatų padėjėjų sąrašą, asmenų, siekiančių būti įregistruotais į Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės teisinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašą, duomenis (nederu su AĮ 56 straipsnio 6 dalimi), nenurodytas duomenų tvarkymo tikslas, o AĮ 60 straipsnio 3 dalyje nenumatyta Advokatų tarybos teisė gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų, taip pat registrų, valstybės informacinių sistemų apie nurodytus teisininkus.

AĮ 59 straipsnio 2 dalyje nenumatyta visuotinio advokatų susirinkimo teisė tvirtinti metinį Lietuvos advokatūros finansinių ataskaitų rinkinį ir Advokatų tarybos metinę veiklos ataskaitą, o šio straipsnio 2 dalies 5 punkte nurodyta visuotinio advokatų susirinkimo teisė tvirtinti advokatų įmokų Lietuvos advokatūrai dydį.

Vadovaujantis AĮ 60 straipsnio 1 dalimi, Advokatų taryba turi teisę įgalioti Advokatų tarybos pirmininką atlikti dalį teisės aktuose nustatytų Advokatų tarybos funkcijų, išskyrus tam tikras išimtis. Išimtis šiuo metu apima ir išbraukimą iš Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašo bei išbraukimą iš Lietuvos advokatų padėjėjų sąrašo, t. y., šios funkcijos negali būti pavestos Advokatų tarybos pirmininkui. AĮ 60 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos Advokatų tarybos funkcijos, o 3 ir 4 dalyje Advokatų tarybos teisė gauti informaciją, reikalingą funkcijoms vykdyti, tačiau nenurodoma gautų duomenų tvarkymo tikslas.

AĮ 64 straipsnio 3 ir 4 dalyse numatytas Europos Sąjungos valstybės narės teisininko, pageidaujancio teikti nuolatinės teisinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, Lietuvos advokatūrai pateiktinų dokumentų sąrašas ir jų pateikimo tvarka (nuoroda į AĮ 64 straipsnio 4 dalį numatyta ir AĮ 68 straipsnio 3 dalyje ir 69 straipsnio 3 dalyje). AĮ 64 straipsnyje nenumatyta, kad už įregistravimą į Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės teisinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašą imama įmoka. AĮ 64 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta, kad Europos Sąjungos valstybės narės teisininkas išregistruojamas iš Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašo, jeigu jis pažeidžia AĮ nustatytus advokato profesinės veiklos ar etikos reikalavimus arba praranda Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingos institucijos jam suteiktą teisininko profesinį vardą, tačiau nenumatytas išregistravimas asmens prašymu arba jam mirus, taip pat nenumatyta galimybė laikinai išbraukti Europos Sąjungos valstybės narės teisininką iš nurodyto sąrašo.

AĮ 66 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta Europos Sąjungos valstybės narės teisininko, turinčio teisę teikti nuolatines teisinės paslaugas Lietuvos Respublikoje savo valstybės kompetentingos institucijos suteiktu teisininko profesiniu vardu, pareiga mokėti Lietuvos advokatūrai privalomas įmokas.

Šiuo metu Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo (toliau – MĮ) 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad mediacijos paslaugas gali teikti tik mediatorius, įrašytas į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą (toliau – Mediatorių sąrašas), išskyrus šio straipsnio 7 dalyje nurodytus atvejus.

MĮ 4 straipsnio 7 dalyje numatyta, kad asmenims, kuriems pagal Europos Sąjungos valstybės narės ar Europos ekonominės erdvės valstybės teisės aktus tos valstybės kompetentinga institucija yra suteikusi teisę teikti mediacijos paslaugas, neribojama laisvė laikinai teikti mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje. Šiems asmenims, laikinai teikiantiems mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje savo valstybės suteiktu mediatoriaus vardu, netaikomi šio įstatymo 6–11 straipsniai (įsikaitant ir reikalavimą būti įrašytiems į Mediatorių sąrašą). MĮ 4 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad šio straipsnio 7 dalyje nurodyti asmenys, prieš pradėdami laikinai teikti mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje, privalo raštu informuoti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybą (toliau – VGTPT) apie ketinimą laikinai teikti mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje. Šie asmenys, laikinai teikdami mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje, privalo informuoti ginčo šalis, kad laikinai teikia mediacijos paslaugas savo valstybės suteiktu mediatoriaus vardu, ir nurodyti, kokie šio įstatymo reikalavimai jiems netaikomi. MĮ 4 straipsnio 7 dalyje nurodyti asmenys, baigę laikinai teikti mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje, privalo nedelsdami raštu informuoti VGTPT, kad baigę laikinai teikti mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje.

MĮ 5 straipsnio 6 dalyje, be kita ko, nurodyta, kad visuomenės informavimo tikslais VGTPT interneto svetainėje ir Teisinės pagalbos paslaugų informacinėje sistemoje (toliau – TEISIS) skelbiama ši informacija apie laikinai mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje teikiančius asmenis, nurodytus MĮ 4 straipsnio 7 dalyje: asmens vardas, pavardė, profesinė kvalifikacija, adresas korespondencijai, telefono numeris, elektroninio pašto adresas ir (ar) kiti kontaktiniai duomenys, Europos Sąjungos valstybė narė ar Europos ekonominės erdvės valstybė, kurios kompetentinga institucija yra suteikusi asmeniui teisę teikti mediacijos paslaugas. Informacija apie laikinai mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje teikiančius asmenis, nurodytus MĮ 4 straipsnio 7 dalyje, skelbiama tol, kol šie asmenys MĮ 4 straipsnio 8 dalyje nustatyta tvarka informuoja VGTPT, kad baigę laikinai teikti mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje.

MĮ 29 straipsnio 5 dalyje yra įtvirtinta laikinai mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje teikiančių asmenų drausminė atsakomybė ir galimos poveikio priemonės, o 6 dalyje nurodyta, kad apie tokiems asmenims pritaikytą drausminę atsakomybę ir paskirtą poveikio priemonę privaloma pranešti valstybės kompetentingai institucijai, kuri asmeniui yra suteikusi teisę teikti mediacijos paslaugas.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

AĮ projektu siūloma:

1. Numatyti AĮ taikymą trečiųjų šalių teisininkams.

Sąvoka „trečiųjų šalių teisininkai“ apimtų trečiųjų šalių teisininkus, turinčius teisininko profesinį vardą. Trečiosiomis šalimis AĮ kontekste būtų laikomos valstybės, kurios nepatenka į AĮ vartojamą sąvoką „Europos Sąjungos valstybė narė“ ir kurios yra tarptautinių sutarčių (kurių šalimis yra Lietuvos Respublika ar Europos Sąjunga) šalys, jeigu šiose tarptautinėse sutartyse numatyta teisė teikti teisinės paslaugas (AĮ projekto 1 straipsnis). Trečiųjų šalių teisininkų teisė teikti teisinės paslaugas numatyta, pavyzdžiui, Pasaulio prekybos organizacijos Bendrajame susitarime dėl prekybos paslaugomis.

AĮ nuostatas taip pat siūloma taikyti trečiųjų šalių teisininkams, netekusiems profesinio vardo, t. y., trečiosiose šalyse profesinio vardo dėl jų atžvilgiu vykdyto persekiojimo dėl šios profesinės veiklos netekusiems trečiųjų šalių teisininkams. Pagrįsti, kad buvo persekiojamas dėl teisininko profesinės veiklos, turėtų trečiosios šalies teisininkas. Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą turėtų būti pažymima, kad teisininkas yra netekęs teisininko profesinio vardo dėl persekiojimo konkrečioje trečiojoje šalyje. Atitinkamai, pastariesiems teisininkams nebūtų taikomos tam tikros trečiųjų šalių

teisininkams nustatytos nuostatos, susijusios su turimu profesiniu vardu (AĮ 73 straipsnio 1 dalis, 2 dalies 1, 2, 3 punktai, 3 dalis, 5 dalies 2 ir 5 punktai, 7 ir 8 dalys, 74 straipsnio 1 ir 2 dalys, 3 dalies 1, 2, 3, 4 ir 5 punktai ir 75 straipsnio 2, 3, 4 ir 5 dalys).

AĮ projekto 9 straipsniu siūloma AĮ keturioliktame skirsnyje įtvirtinti trečiųjų šalių teisininkų teisės teikti teises paslaugas Lietuvoje įgijimo sąlygas, šių teisininkų teises ir pareigas bei drausminės atsakomybės nuostatas.

Trečiosios šalies teisininkas, pageidaujantis Lietuvoje teikti teises paslaugas, turės būti įregistruotas į Lietuvos advokatūros tvarkomą trečiųjų šalių teisininkų, turinčių teisę teikti teises paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašą (toliau – Trečiųjų šalių teisininkų sąrašas). Siekiant užtikrinti tinkamą Lietuvos tarptautinių išipareigojimų (*inter alia*, dėl tarptautinių sankcijų taikymo) įgyvendinimą, taip pat siekiant apsaugoti Lietuvos nacionalinio saugumo interesus ir teisinių paslaugų gavėjų interesus, apriboti valstybių, vykdančia agresiją prieš kitas valstybes ir (ar) genocidą, piliečių veiklos teisę, siūloma numatyti, kad trečiosios šalies teisininkas nebūtų registruojamas į šį sąrašą, jeigu:

1) Lietuvos Respublikos Seimas, Europos Sąjungos, Jungtinių Tautų, kitų tarptautinių organizacijų ar institucijų, kurių narė yra arba kuriose dalyvauja Lietuvos Respublika, kompetentingos institucijos trečiąją šalį, kurioje trečiosios šalies teisininkui suteiktas teisininko profesinis vardas, yra pripažinę vykdančia agresiją prieš kitas valstybes ir (ar) genocidą arba jeigu Lietuvos Respublika su ja yra nutraukusi diplomatinis santykius, arba Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintoje Nacionalinio saugumo strategijoje trečiosios šalies valdžios vykdoma politika, veiksmai ar interesai įvardijami kaip keliantys grėsmę Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui;

2) trečioji šalis, kurioje trečiosios šalies teisininkui suteiktas teisininko profesinis vardas, yra Europos Komisijos ar Finansinių veiksmų darbo grupės kovai su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu tvirtinamuose ar skelbiamuose valstybių, turinčių rimtų trūkumų dėl pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos ir šių nusikaltimų užkardymo, sąrašuose;

3) trečiosios šalies teisininkų veiklai ar teisininkui yra taikomos tarptautinės sankcijos arba ribojamosios priemonės, kurios suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos tarptautinių sankcijų įstatyme.

Trečiosios šalies teisininkas taip pat nebūtų registruojamas į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą, jeigu: jis neatitiktų nepriekaištingos reputacijos reikalavimų (įvertinama *mutatis mutandis* pagal AĮ 8 straipsnį) arba nepateiktų visų, įregistravimui reikalingų dokumentų.

Trečiosios šalies teisininkas, įregistruotas į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą, Lietuvoje galėtų teikti tik tokias teises paslaugas, kurios yra susijusios su tos trečiosios šalies, kurioje jam suteiktas teisininko profesinis vardas, nacionaline teise ir (ar) tarptautine teise, o paslaugas bylų procese teikti tik kartu su advokatu, įrašytu į Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašą, jeigu tarptautinėse sutartyse nėra nurodyta kitaip. Pažymėtina, kad siūlomas teisinis reguliavimas yra griežtesnis nei taikytinas Europos Sąjungos teisininkų, turinčių teisę Lietuvoje teikti teises paslaugas (laikinais ar nuolat) atžvilgiu (šie teisininkai paslaugas bylų procese teikti tik kartu su advokatu, įrašytu į Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašą, turi tik tais atvejais, kai įstatymai nustato privalomą advokato dalyvavimą). Toks teisinio reguliavimo skirtumas yra susijęs su poreikiu apsaugoti teisinių paslaugų gavėjus ir užtikrinti tinkamą ikiteisminių ar teisminių procesų eigą, kadangi trečiųjų šalių nacionalinės teisės normos iš esmės gali būti skirtingos nei nustatytos Lietuvoje, kai tuo tarpu Europos Sąjungos mastu, nemenka dalis normų yra harmonizuotos.

Trečiosios šalies teisininkas, įregistruotas į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą, privalėtų:

1) teikdamas teises paslaugas nurodyti profesinę (savivaldos) organizaciją, kurios narys jis yra (išskyrus teisininkus, netekusius profesinio vardo), ir (ar) originalų turimą teisininko profesinį vardą taip, kad šį vardą būtų galima atskirti nuo Lietuvos advokato vardo;

2) neteikti kitų teisinių paslaugų;

3) apsidrausti Lietuvos Respublikos teritorijoje galiojančiu profesinės civilinės atsakomybės draudimu, išskyrus atvejus, kai jis gali įrodyti, kad jo profesinė civilinė atsakomybė už klientui padarytą žalą teikiant teises paslaugas yra apdrausta ar žalos atlyginimas kitaip garantuotas pagal tos

trečiosios šalies teisės aktus ir tokio draudimo ar garantijos sąlygos ir apimtis yra tolygios. Tiek, kiek draudimo ar garantijos sąlygos ir apimtis nėra tolygios, jis privalo papildomai apdrausti savo profesinę civilinę atsakomybę ar kitaip garantuoti tokios žalos atlyginimą, kad tai atitiktų AĮ reikalavimus;

4) laikytis Lietuvos advokatų etikos kodekso ir trečiosios šalies, kurioje jam suteiktas teisininko profesinis vardas, teisės aktuose nustatytų profesinio elgesio taisyklių. Jeigu kyla kolizija tarp Lietuvos advokatų etikos kodekso ir nurodytoje trečiojoje šalyje nustatytų profesinio elgesio taisyklių, teikdamas teisinę paslaugas Lietuvos Respublikoje, trečiosios šalies teisininkas privalo vadovautis Lietuvos advokatų etikos kodeksu;

5) pranešti Lietuvos advokatūrai apie jam suteikto teisininko profesinio vardo praradimą (teisės teikti teisinę paslaugas sustabdymą ar panaikinimą) (išskyrus teisininkus, netekusius profesinio vardo, įregistruotus į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą);

6) mokėti Lietuvos advokatūros visuotinio advokatų susirinkimo nustatyto dydžio privalomas įmokas. Pažymėtina, kad visuotinio susirinkimo nustatyto dydžio privalomas įmokas Lietuvos advokatūros funkcijoms atlikti moka tiek advokatai ir advokatų padėjėjai, tiek ir Europos Sąjungos valstybių narių teisininkai, turintys teisę teikti nuolatines teisinę paslaugas Lietuvos Respublikoje.

Trečiosios šalies teisininkui, įregistruotam į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą, būtų taikomos AĮ nuostatos dėl advokatų teisių ir veiklos garantijų, dešimtajame skirsnyje numatytos drausminės atsakomybės nuostatos. Be AĮ 53 straipsnio 1–3 punktuose numatytų nuobaudų, trečiosios šalies teisininkui galėtų būti taikoma drausminė nuobauda – trečiosios šalies teisininko išregistravimas iš Trečiųjų šalių teisininkų sąrašo. Trečiosios šalies teisininkui, įregistruotam į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą, nebūtų taikomos AĮ nuostatos, išimtinai susijusios su Lietuvos advokato vardo įgijimu ar skirtos Lietuvos advokato vardą turintiems asmenims (AĮ 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 41 straipsniai), taip nuostatos, skirtos Europos Sąjungos valstybių narių teisininkams (dvyliktasis ir tryliktasis skirsniai).

Atsižvelgiant į nurodytus siūlymus, atitinkamai tikslinami: AĮ 17 straipsnis pripažįstant netekusia galios šio straipsnio 4 dalį, AĮ 56 straipsnio 6 dalis papildant Lietuvos advokatūros teisę gauti informaciją apie trečiųjų šalių teisininkus, 57 straipsnio 1 dalies 7 punktą papildant Lietuvos advokatūros funkcijas dėl Trečiųjų šalių teisininkų sąrašo tvarkymo, AĮ 60 straipsnio 2 ir 3 dalys papildant Advokatų tarybos funkcijas: nustatyti tvarką, reglamentuojančią trečiųjų šalių teisininkų registravimą, prašymų ir dokumentų pateikimą, bei dokumentų sąrašą, priimti sprendimus dėl trečiųjų šalių teisininkų ir trečiųjų šalių teisininkų, netekusių profesinio vardo, įregistravimo, laikino išbraukimo ir išregistravimo iš Trečiųjų šalių teisininkų sąrašo, taip pat papildant Advokatų tarybos teisę iš valstybės ir savivaldybių institucijų, taip pat registru, valstybės informacinių sistemų gauti informaciją ir duomenis reikalingus trečiųjų šalių teisininkų įrašymui į Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą. Pažymėtina, kad Lietuvos advokatūra šiuo metu skelbia Lietuvos praktikuojančių advokatų, Lietuvos advokatų padėjėjų ir Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatines teisinę paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašus bei, vykdydama pavestas funkcijas, tvarko šių asmenų duomenis. Analogiškas teisinis reguliavimas bus taikomas ir trečiųjų šalių teisininkų bei trečiųjų šalių teisininkų, netekusių profesinio vardo, atžvilgiu bei Trečiųjų šalių teisininkų sąraše skelbiamai informacijai ir jos skelbimo tvarkai.

2. Suteikti teisę Advokatų tarybos pirmininkui priimti sprendimus dėl asmens išbraukimo iš Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašo ar advokatų padėjėjų sąrašo atitinkamai advokato ar advokato padėjėjo prašymu (AĮ 60 straipsnio 1 dalis).

3. Numatyti, kad tvarką, reglamentuojančią Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų prašymų ir dokumentų pateikimą, nustato bei šių dokumentų sąrašą tvirtina Lietuvos advokatūra, siekiant, kad įstatymu būtų reguliuojami tik svarbiausi visuomeniniai santykiai (teisės teikti teisinę paslaugas suteikimo ir ribojimo pagrindai), o įgyvendinimo tvarka būtų detalizuojama įgyvendinamuosiuose teisės aktuose (AĮ 64 straipsnio 2 dalis, 68 straipsnio 3 dalis, 69 straipsnio 3 dalis).

4. Patikslinti, kad už įregistravimą į Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatines teisinę paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašą imama visuotinio advokatų

susirinkimo nustatyto dydžio įmoka (AĮ 64 straipsnio 2 dalis). Atlikti redakcinio pobūdžio pakeitimą, numatant, jog teisę teikti nuolatinės teisinės paslaugas Lietuvoje nurodyti teisininkai įgyja nuo Lietuvos advokatūros sprendimo dėl jų įregistravimo į nurodytą sąrašą priėmimo dienos. Taip pat numatyti Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų laikiną išbraukimą iš Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašo (AĮ 64 straipsnio 4 dalis). Patikslinti Lietuvos advokatūros tvarkomų duomenų sąrašą, įtraukiant Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę laikinai teikti paslaugas Lietuvoje, duomenų tvarkymą ir papildyti Advokatų tarybos teises (gauti duomenis apie nurodytus teisininkus, priimti sprendimus dėl įregistravimo, laikino išbraukimo ir išregistravimo iš Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės teisinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašo) (AĮ 56 straipsnio 6 dalis, 57 straipsnio 1 dalies 7 punktą, 60 straipsnio 2 ir 3 dalys). Patikslinti išimtį dėl AĮ nuostatų, kurios netaikytinos Europos Sąjungos valstybės narės teisininkui, teikiančiam nuolatinės teisinės paslaugas Lietuvoje (AĮ dvyliktasis skirsnis (skirtas Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų teisei laikinai teikti paslaugas Lietuvoje) ir keturioliktasis skirsnis (skirtas trečiųjų šalių teisininkų teisei teikti paslaugas Lietuvoje)).

5. Patikslinti, kad visuotinis advokatų susirinkimas tvirtina metinį Lietuvos advokatūros finansinių ataskaitų rinkinį ir sąmatą bei Advokatų tarybos metinę veiklos ataskaitą, detalizuoti visuotinio advokatų susirinkimo nustatomas įmokas ir mokesčius Lietuvos advokatūrai mokančius asmenis (atsižvelgiant į tai, kad skiriasi įmokų tipai) (AĮ 59 straipsnio 2 dalis). Atsižvelgiant į tai, jog Lietuvos advokatūra turi įvertinti asmens pateiktus dokumentus, asmens atitiktį AĮ nustatytiems reikalavimams, ir tai yra susiję su administracinio pobūdžio veiksmais, kuriems efektyviai atlikti reikalingi žmogiškieji ištekliai, yra racionalu numatyti, kad už procedūrinius sprendimus (pavyzdžiui, įrašymą ar įregistravimą į tam tikrus sąrašus) yra mokamas mokestis. Atitinkamai AĮ 9 straipsnio 3 punktą, 35 straipsnio 2 dalies 4 punktą papildyti nurodant, kad asmuo, siekiantis būti pripažintas advokatu ar įrašytas į Lietuvos advokatų padėjėjų sąrašą, turi pateikti Lietuvos advokatūrai dokumentus, įrodančius, jog sumokėta visuotinio advokatų susirinkimo nustatyto dydžio įmoka už asmens pripažinimą advokatu ar įrašymą į Lietuvos advokatų padėjėjų sąrašą. Analogiškos nuostatos dėl mokesčio būtų taikomos ir Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų bei trečiųjų šalių teisininkų ir trečiųjų šalių teisininkų, netekusių profesinio vardo, įregistravimui į atitinkamai Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų, turinčių teisę teikti nuolatinės teisinės paslaugas Lietuvos Respublikoje, sąrašą ar Trečiųjų šalių teisininkų sąrašą. Taip pat siekiant teisinio nuoseklumo, patikslinti AĮ 39 straipsnį, įtraukiant advokato pareigą mokėti privalomas įmokas.

6. Atsižvelgiant į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) reikalavimus, patikslinti, kad Lietuvos advokatūros viešai skelbiamos informacijos paskelbimo tikslas yra visuomenės informavimas (AĮ 23 straipsnio 4 dalis, 24 straipsnis, 35 straipsnio 5 dalis, 64 straipsnio 3 ir 4 dalys, 73 straipsnio 3 dalis), taip pat skelbiamų duomenų apimtį (pavyzdžiui, pagal AĮ 23 straipsnio 4 dalį skelbiama advokato, kurį siūloma laikinai išbraukti iš Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašo, vardas, pavardė, darbo vieta ir jos adresas), skelbimo laikotarpį (tol, kol išnyks advokato laikino išbraukimo pagrindą sudariusios aplinkybės arba kol įsiteisės Advokatų garbės teismo sprendimas (AĮ 23 straipsnio 4 dalis) arba tol, kol priimamas Lietuvos advokatūros sprendimas išbraukti advokatą iš Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašo (AĮ 24 straipsnis), *mutatis mutandis* šios nuostatos taikytinos ir AĮ 35 straipsnio 5 dalyje, 64 straipsnio 3 ir 4 dalyse, 73 straipsnio 3 dalyje nurodytų asmenų atžvilgiu). Taip pat patikslinti Lietuvos advokatūros ir Advokatų tarybos tvarkomų duomenų tvarkymo tikslą (AĮ 56 straipsnio 8 dalis, 60 straipsnio 5 dalis).

MĮ projektu siūloma numatyti, kad tiek iš Ukrainos atvykę mediatoriai, tiek iš kitų užsienio valstybių atvykę mediatoriai galėtų laikinai teikti mediacijos paslaugas Lietuvoje, t. y. tol, kol Vyriausybės nutarimu jiems bus suteikta laikinoji apsauga. Atsižvelgiant į tai, siūloma papildyti MĮ 4 straipsnio 7 dalį nurodant, kad kaip ir asmenims, kuriems pagal Europos Sąjungos valstybės narės ar Europos ekonominės erdvės valstybės teisės aktus tos valstybės kompetentinga institucija yra suteikusi

teisę teikti mediacijos paslaugas, neribojama laisvė laikinai teikti mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje, taip ir iš kitų užsienio valstybių atvykusiems (perkeltiems) asmenims, kuriems pagal jų valstybės teisės aktus tos valstybės kompetentinga institucija yra suteikusi teisę teikti mediacijos paslaugas, ir kai jiems, vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ suteikta laikinoji apsauga, taip pat neribojama laisvė laikinai teikti mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje. Pagal galiojančią teisinę reguliavimą VGTPT tvarko mediatorių duomenis ir skelbia mediatorių sąrašą. Taigi ir pagal siūlomą teisinę reguliavimą duomenis apie laikinai paslaugas teikiančius mediatorius tvarkytų VGTPT, o informacija apie tokius asmenis būtų skelbiama viešai VGTPT interneto svetainėje ir TEISIS, todėl taip pat siūloma papildyti MĮ 5 straipsnio 6 dalį.

Pažymėtina, kad pagal MĮ projektą ir galiojančią teisinę reguliavimą, ukrainiečiai mediatoriai, laikinai teiksiantys mediacijos paslaugas, kaip ir iš kitų šalių (taip pat ir Europos Sąjungos) atvykstantys mediatoriai, negalės vykdyti privalomosios, teisminės mediacijos, nes šių rūšių mediacijas pagal galiojančias MĮ nuostatas gali vykdyti tik asmenys, įrašyti į Mediatorių sąrašą. Taigi Ukrainos mediatoriai galės vykdyti privačias civilinių ginčų mediacijas šalių pasirinkimu ir lėšomis. Tačiau tie Ukrainos mediatoriai, kurie nori bendra tvarka, nuolat teikti mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje ir būti įrašyti į Mediatorių sąrašą, ir dabar turi tokią galimybę, tik turėtų įgyvendinti asmenims, siekiantiems būti įrašytiems į Mediatorių sąrašą, keliamus reikalavimus.

Ukrainos mediatoriams, kaip ir kitiems laikinai mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje teikiantiems asmenims, būtų taikoma analogiška drausminė atsakomybė ir galimos šios poveikio priemonės: 1) įspėjimas; 2) viešas įspėjimas; 3) uždraudimas teikti mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje trejiems metams (MĮ 29 straipsnio 5 dalis). Atitinkamai apie tai būtų privaloma pranešti valstybės kompetentingai institucijai, kuri asmeniui yra suteikusi teisę teikti mediacijos paslaugas. Todėl MĮ projektu atitinkamomis nuostatomis siūloma papildyti MĮ 29 straipsnio 6 dalį.

AĮ projekto ir MĮ projekto įsigaliojimo data numatyta 2023 m. rugsėjo 1 d., iki įsigaliojimo numatant racionalių laikotarpį įgyvendinamiesiems teisės aktams priimti.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

AĮ projektu ir MĮ projektu siūlomo teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 4 dalyje. AĮ projektu siūlomi pakeitimai leis užtikrinti efektyvesnę galimybę trečiųjų šalių teisininkams teikti teises paslaugas Lietuvoje ir naudotis advokatų veiklos garantijomis. MĮ projektu siūlomi pakeitimai leis sudaryti galimybę ne tik Ukrainos mediatoriams, bet ir iš kitų užsienio valstybių atvykusiems mediatoriams, kuriems suteikta laikinoji apsauga, laikinai teikti paslaugas Lietuvoje. Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimti AĮ projektas ir MĮ projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai bei korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimti AĮ projektas ir MĮ projektas neigiamos įtakos verslo sąlygoms bei jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

AĮ projektas ir MĮ projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant AĮ projektu ir MĮ projektu siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios kitų galiojančių įstatymų nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų

reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

AĮ projektas ir MĮ projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus. AĮ projekte ir MĮ projekte nepateikiama naujų sąvokų ir sąvokas įvardijančių terminų, todėl jie nevertintini Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

AĮ projektas ir MĮ projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

AĮ projektu siūlomiems pakeitimams įgyvendinti Lietuvos advokatūra turės priimti tvarką, reglamentuojančią Europos Sąjungos valstybių narių teisininkų ir trečiųjų šalių teisininkų registravimą, prašymų ir dokumentų Lietuvos advokatūrai pateikimą, bei šių dokumentų sąrašą.

MĮ projektu siūlomiems pakeitimams įgyvendinti reikės atitinkamai papildyti ar patikslinti Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašo ir informacijos apie laikinai mediacijos paslaugas Lietuvos Respublikoje teikiančius asmenis sudarymo ir tvarkymo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2018 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 1R-289.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

AĮ projektui, MĮ projektui įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Rengiant AĮ projektą ir MĮ projektą specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Įstatymų projektų reikšminiai žodžiai.

Reikšminiai AĮ projekto, MĮ projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną Eurovoc: „advokatas“, „mediacija“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Dėl AĮ projektu siūlomo teisinio reguliavimo darbo tvarka buvo konsultuotasi su Lietuvos advokatūra.

MĮ projekte siūlomi pakeitimai atitinka Lietuvos mediatorių rūmų pateiktus siūlymus.